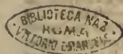
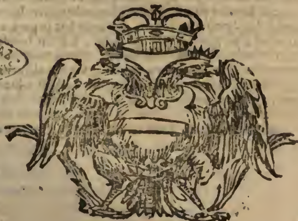
SERMO GRATVLATORIVS
AD
POTENTISSIMVM, ET SACRATISSIMVM
PRINCIPEM ARCHIDVCEM
IOSEPHVM,
QVVM HEREDITARIVS
HVNGARIÆ REX
CORONARETVR
A. cIↄIↄcLxxxvII,
a.d. Novemb.

FLORENTIÆ, MDCLXXXVII.

Ex Typogr. ſub Signo Stellæ. Super. Perm.

Excellentissimo atq; Generosissimo Viro

D. NICOLAO GVILIELMO BECKERS,

BARONI DE VVALLHORN,

S. C. M. A CONSILIIS, ET PROTOMEDICO,

IACOBVS TOLLIVS S.

PErlustrandæ, & excutiendæ pulcherrimæ Bibliothecæ Mediceæ affixus, ita toto animo beneficio Serenis. Principis COSMI III Magni Ducis Hetruriæ, atque ita avide utebar, fruebar, BECKERE, Vir Excellentiss. ac Generosissime, ut ipse mei oblivi-scerer, obliviscerer & officiorum. Hinc nec suavissimis literis Tuis, nec aliorum quidquam repostum: hinc, quod excusari nullo pacto potuisset, neglecta ferme, quæ singulari Augustissimi Cæsaris erga me clementiæ debebatur, gratissimæ devotissimæque AVSTRIACÆ DOMVI mentis meæ testandæ occasio: qua nulla lætior, nulla exoptabilior offerre sese umquam poterat. Ex hac igitur animi intentione, velut e somno derepente excitatus exhorrui, perturbatusque mirifice sum, quod tam sero expetrectus essem, elapsuram videns e manibus occasionem, nisi eam fugientem festinabundus antevertcrem. Prope avj igitur, quantum potui, & hunc ad Augustissimi Imperatoris LEOPOLDI Filium IOSEPHVM, designatum Hereditarium Hungariæ Regem, Sermonem Gratulatorium raptim composui. Agnosces, Vir Excellentiss. ac Generosiss. & primo quidem statim intuitu, non diu me cogitasse, quæ scriberem: & incomtior ejus ac horridior stylus unius esse non integri tridui operam facile arguet. Inde & brevior est: ut, quum elegantiæ nullam habeat commendationem, voluptate hanc penset brevitatis. Nil enim hoc in genere scriptionum prolixitate ingratius est, nil putidius. Ergo igitur, si & hic tenuis flosculus, e studiorum meorum hortulo properatim decerptus, dignus videbitur, qui in sollemni illa florum sparsione non spernatur, ut eum, Vir Excellentiss. atq. Generosissime, & Augustissimo Patri, & Augusto Filio, una cum hisce literis, meis verbis offerre digneris, etiam atque etiam Te rogo. Placebit fortean mentis meæ devotio, ubi incultior illius horror displicuerit. Vale, virorum Optime, meq; uti facis, ama. Dabam Florentiæ Anno MDCLXXXVII, Festo omnium Sanctorum.

INVICTISSIMO ATQ; POTENTISSIMO CÆSARI

LEOPOLDO,

P. F. ROM. IMP. SEMPER AVGVSTO,

TRIVMPHATORI GENTIVM BARBARARVM.

Eruerat, Augustissime atq; Invictissime Imperator, eximia S.C. Majestatis Vestræ Clementia, quæ mihi Viennæ nuper agenti non Aug. modo Bibliothecæ usum benignissime concessit, sed & e Gaza Cæsarea gemmas aliquot, argumento sculpturæ notabiles, cera exprimere; ex illa vero præter alia multa ultra mille ducentos versus ineditos D. Gregorij Nazianzeni ad editionem describere indulgentissime permisit. ut Augustiss Majestati Vestræ tota mente obstrictissimus essem, atq; devinctissimus. Verum admirabilis illa, qua me ad osculum Sacræ dexteræ admissum Augustiss. Majestas Vestra prosequi dignata est, benivolentiæ significatio, devotum antea Augustæ Domui reddidit devotissimum. Verba me hic, Invictissime Turcarum Triumphator, grati animi mei sensũ explicare volentem deficiunt. Vt tamen hic pateret, instans effecit Augusti IOSEPHI, hereditarii Regis Hungariæ designati, Coronationis sollemnitas. Turpe namque mihi putavi, his omnium festis ac faustis vocibus ipsum æthera percellentibus, solum tacere: præsertim, quũ nullius exterorũ pectus penitius hujusce publicæ felicitatis gaudio pertentaretur. Dignare igitur, Indulgentissime Imperator, hunc Sermonem meum eadem nunc itidem clementia accipere, qua me in has oras profecturum Augustiss. Majestas Vestra dimittere dignata est. Ita Deus Opt. Max. Augustiss. Majestatem vestram, atq universam Domum Augustam optato vitæ longissimæ decursu atq omni proporro felicitatis q nere mactet, beetq;. Hoc toto animo voveo,

Invictissime atq; Potentissime Imperator,

Augustissimæ Majestatis Vestræ

Florentiæ, CIↃ IↃCLXXXVII, Festo omnium SS.

Humillimus ac Devotissimus cliens Iacobus Tollius.

POTENTISSIMO AC SACRATISSIMO

PRINCIPI ARCHIDUCI

IOSEPHO,

REGI HUNGARIÆ

HEREDITARIO DESIGNATO.

Issertum credo generis humani Deum, quum Aug. Majestatem Vestram terris dedit, Potentissime atque Sacratissime Princeps, ut haberet AUGUSTA DOMUS columen, cui ejus magnitudo tuto inniteretur: ut haberet Orbis Christianus Principem, qui una cum PATRE Augustissimo fortunam subditarum gentium sustentaret, confirmaretque. Imprimis autem, omnium precibus victum Hungariæ ceterarum afflictissimæ indulsisse, uti munere ac dono suo prima frueretur. Hanc faventis cœli benignitatem quis non admiretur? quis non ei gratuletur inopinam illam felicitatem? Ergo & ego in hac communi omnium hominum lætitia, Potentiss. atque Sacratiss. Princeps, quum ad me quoque non minimus illius sensus pervenisset, audaciuscule festis aliorũ vocibus meam immiscui: ea spe, fore, ut hominis exteri animi devotissimi testatio non omnino ingrata ad aures Aug. M.V. accideret; tenuitasq; sermonis soloeci filo deducti sollemni lætissimi hujusce diei gaudio celebritatiq; donaretur. Faxit Deus Opt. Max. ut hæc voluptas Augustæ Domui, Hungariæque, & imprimis Aug. M. V. perpetua sit, nec ullo umquam dolore mœroreve contaminetur. Ita de penitissimo pectore apprecor,

Potentissime ac Sacratissime Princeps,

Aug. Majestatis Vestræ

Florentiæ, A. cIↄIↄCLXXXVII,
Festo omnium SS.

Humillimus ac Venerabundus Cliens
Iacobus Tollius.

SERMO GRATVLATORIVS
DICTVS
POTENTISSIMO PRINCIPI,
ARCHIDVCI
IOSEPHO,
QVVM REX HEREDITARIVS HVNGARIÆ CORONARETVR.

Elicitas orbis, Rex Potentissime ac Sacratissime, cum fortuna Domus Austriacæ & Augustissimi Cæsaris LEOPOLDI conspirasse videtur, communibusq; votis hunc a favente Numine rebus humanis diem impetrasse, qui continuatis una serie per quadriennium Paternis victorijs, & in stupendam omnibus populis altitudinem exsurgentibus, exemplare Divinæ Celsitatis fastigium imponeret. Quidquid enim victoriarum de Barbaro, quidquid de Christiani nominis hoste triumphorũ dehinc in Hungaria reportabitur, felicibus HVNGARIÆ REGIS HEREDITARII auspiciis, & Obsequenti IOSEPHI Fortunæ feretur acceptum. Et gaudebit Augustissimus Pater incincta Regio diademate Filii tempora ætate etiamnunc tenera victricibus lauris redimiri, ac destinato divinitus Imperii Romani post se regimini cædibus ac strage hostium initiari. Eodem animo, quo gravi coronis Augustissimo capiti suo hanc Hungariæ detraxit, ut Tuo imponeret, serta quoque eidem atque ornamenta inerrare lætabitur triumphalia; quorum ipsi quædam quodammodo est satietas. Nec lætabitur tantum Optimus Pater ac Imperator, sed ut est Pietate Maximus, inter assiduas, quas Assertori Augustæ suæ Majestatis Deo meritissimas agit grates, nova vota nuncupat, ut, quemadmodum invictus ipse bello atque armis recuperatam integram nunc universæ Hungariæ coronam, novoq; HEREDITARIÆ SVCCESSIONIS titulo auctam exornatamq; Sacrato Tuo capiti imponit, ita & Tu, Rex Auspicatissime, capta hostis barbari Sede Constantinopoli divulsam

hactenus ab universo corpore nobilissimam quondam Imperij partem, eidem rursus conjunctam, eodemq; perpetuæ successionis jure firmatam posteris relinquas. Hic igitur ille dies est, quo nullus lætior, nullus exoptabilior, nullus Imperio Romano, nullus Genti Austriacæ, nullus Regno Hungariæ magis salutaris illuxit. Hic ille dies est, qui concussa Imperij fundamenta stabilit, qui inclinantem haud ita dudum Domus Augustæ Majestatem ac magnitudinem redintegrat, & in majus pristino decus restituit; qui pereuntem, imo jam ferme desperatam Regni Hungarici salutem ad vigorem vitamq; revocat, in hostium perniciem occidionemq, refectum robur, viresq; exserturam. Hic ille dies est, qui protervis verbis insultantem, qui stolidis viribus intumescentem, qui impiis minis ipsum cælum lacessentem tyrannum tantum non pedibus Tuis subiicit, ut ab imbecilla ætate conculcetur, cui nec humana, nec Divina vel jura sui reverentiam, vel potentia sui metum incutere posse videbantur. Hujus diei fulgore velut fulmine percussi perduelles attoniti stupent, humiq; prostrati incerti vitæ sunt, incerti salutis, ab unica dehinc Mitissimi LEOPOLDI, Tuæq; Rex Optime, clementiæ spe pendentis. Hujus diei inexspectata sollemnitas callida & subdola inimicorum, malis artibus ad potentiam adspirantium, consilia disjicit, opprimit, evertit. Admiratur Orbis, rapiuntur extra se omnes populi, gentes, nationes, & eunte per singulos homines Divinæ providentiæ sensu, quam mente capere nequeunt, inenarrabilem hanc rerum humanarum directorem conversionemque proni submissa veneratione adorant. Habuerunt hujus seculi proxima tempora miracula complura: & intra quadraginta annorum curriculum vidit Anglia horribili parricidio amissum Regem, & ejectam in exilium Regiam sobolem, ac denuo restitutam. Vidit Dania obsessum in capite regni Fridericum Regem, civiumq; fortitudine, & auxiliis meorum popularium vindicatum. Videre mei illi alienæ Majestatis fortunæq; protectores Batavi irrumpentem in intima reipublicæ suæ penetralia victorem Gallum, & exitialem ambitionis ac dissensionis domesticæ perniciem, velut pestiferam nubem tempestatemve, divina rursus ope remotam. Vix oculis suis fidere, vix animo sibi ac mente imaginari bellax Suecia potuit, una modonon æstate, quidquid longissimo bello, quidquid plurimo sanguine in Germania sibi & Scania partum erat, amissum rursus & ereptum, ac mox iterum redditum, aut recuperatum. Sed hæc miracula, Rex Fortunatissime, quæ recta sui æstimatione omnem ingenij altitudinem immensum quantum superant; hæc miracula ad obsessæ liberatæque VIENNÆ

pericula

pericula & lætitiam, ad repostam Turcis cladium frequentia desperationis vicem, ad expugnatarum urbium multitudinem, ad victoriarum sibi supervenientium numerum & magnitudinem, ad Hungariæ insperatissimam in unum ac pristinum corpus redactæ gloriam, ad Augustissimi Imperatoris LEOPOLDI propugnatam cæsius auctamque Majestatem, & ad hanc deniq; auspicatissimam Tuam, IOSEPHE, coronationem comparata, licet ingentissima ea fuerint, plurimis tamen partibus vincuntur. Illis namque singulis gentibus, aut regibus, his Orbi terrarum ac universo Christiano nomini consultum est. Nota sunt, ideoq; nec enarranda, scelerata illa & abominanda consilia, quis evocatus, excitusq; seditibus suis barbarus rupto præter fas induciarum fœdere, non in regna vel provincias, sed in ipsum Austriacæ potentiæ ancile, id est, in pignus Romani Imperii, immissus est. Male cesserant horrendi, & tam fausto die ne nominandi quidem privatorum scelerum irriti furores. Ivit ulterius immanis ambitio. & *suum* jam illud, quod exspectarat, esse *tempus atque oportunum locum* ratus, ipsam inferorum sollicitavit diritate m, ut a superis repulsam rejectâq; rabiē suā expleret. Quæ facies nō infelicis Austriæ dicam, non Germaniæ, non Europæ, sed universi fuisset orbis, capta raptaq; VIENNA? & quam parum absuit, ut caperetur? Quis vultus, quæ forma, quæ species Christianæ religionis victore fuisset barbaro, qui deleturum se omne de terris Christianum nomen terribilibus ac profanis minis increpabat? Et erat in effreni Turca minimum, quod metuebatur, mali. Prodisset alia, & per omnes orbis partes grassatura pestis, quæ Divino se contineri, coërceriq; consilio infrendet furibunda, &, quem non esse Deum credit, sentit. Longe illi sua dextra Deus: longe illi per Europam Asiamque orsa & sparsa tela fraudum: longe illi crebra perjuria, & irrisa Germanicæ fidei simplicitas. Rem sibi jam factam putabat, & paratam, quam perageret, humano sanguine redundaturam tragœdiam: & ecce, prodit ex inopinato velut e machina in scenam Deus, & quas illa partes non dederat, suo sibi ipse jure sumit. Vertitur fabulæ facies, & tristibus læta succedunt: intentatusque & jam præsens luctus insperatis gaudiis mutatur. Et unde ille derepente averruncus ac sospitator Deus? Tuæ, Tuæ illū, Sāctissime Imperator LEOPOLDE, evocavere preces: Tua illa efficacissima & vere aurea carmina, e Davidicis, nō e Machiavellicis, petita canticis, elicuere nō e Constantinopoli Turcam, sed ut Christianissimum Principem decuit, e cælo Deum, ultorem violatæ fidei, defensorem commissi Tibi a se imperii, depulsorem fabricatarum in Sacrosanctum caput Tuum insidiarum, & mox

 ejecto

dejecto Turca læsæ & præter omne fas attrectatæ Germaniæ futurum vindicem. Hic ille Tuus Deus (& quis posterorum habebit hic annalibus fidem, quum vix ipsi oculis credamus nostris?) Tuus Te ille Deus, Cæsar Pientissime, exitio ab inimico destinatum, ab hoste ex inopinato oppressum, a subditis proditum, in ipsa, quod, ajunt acie periculi servavit, eripuit, vindicavit. Ille, quod nec ipse vel votis conceperas, vel spe præsumseras, ambustas incendiis belli aquilas, & lacerata hostili ferro signa, in ipsa Budensi defixit arce, &, quod læti instar alicujus somnii videtur, Tauruno intentat. Ille, ut ipsis etiã hostibus plena esset atq; confessa cæli pro Cæsare pugnatis fides, Tuis victus precibus, suppliciis victus SS. Pont. M. INNOCENTII XI. victus Venetorũ, quo latius vinceres, fœderatis Venetis non secus ac Majestati Tuæ, unum ac perpetuum concessit victoriarum cursum: Polonis autem in auxilii opportune lati præmium beata illa otia fecit, ut triumphos Tuos atq; Venetorum intueantur, & gaudeant. Habuerunt alii, Augustissime LEOPOLDE, habebuntq; Imperatorum, Regum, Principum filii accepta a parentibus vita fatoq; functis Imperia, regna, principatus, exercitibus, classibus, divitiis firmata, atq; communita: sed habet a Te etiamnunc vivo atq; superstite (& faxit Deus, ut quam diutissime) IOSEPHVS filius, quod cunctis exercitibus, classibus, divitijs longissime antestat, Divinum patrocinium, & hujus pignora Tua, seu potius, quæ Tuæ tribuuntur Pietati, Divina miracula. Nam Tua quidem vita, Sanctissime Imperator, ad severam illam veri Numinis cultus legem efficta atque efformata, unus quasi quidam contextus est miraculorum, sicut hoc bellum triumphorum. Non capit hic tenuis & raptim deproperatus sermo illorum magnitudinem: erit illa mihi in liberalius otium, curamque exquisitiorem, seposita materia: sed habet & illa IOSEPHVS Tuus instrumenta potentiæ, sicut hæc argumenta monumentaq; pietatis. Felicissime Puer, [ita enim novennis ætas Tua, ut jam compellère, poscit,] quæ Te propitia humano generi sidera videre nascentem? aut quis erit felicitati Tuæ modus in tanta illius affluentia nato, atq; educato? Neq; enim Paterna sufficisse videtur: accedit & Materna: accedit & Avi Materni, non minus quam Paterna admirabilis. ELEONORA Augusta, Domus AVSTRIACÆ numerosa prole fundatrix, nisi omnibus pretiosiore thesauris virtutum cumulo dotata fuisset, fortunam suam pro dote attulisse videri possit, celsissimum in terris sortita conjugium, felix Marito LEOPOLDO, felix Patre PHILIPPO GVILIELMO, felix Principibus Fratribus ac Regia Sorore, felix liberorum pulcherrima sobole, sed Te præsertim

IOSEPHE majore natu Filio *felix*, quem Regio nunc insigniri diademate non sine testibus ingentis, & penitissima pectoris pertentantis gaudii lacrymis potest intueri. Avus ELECTOR omni undiq; beatitatis genere circumfluens, senecta ætate exstincta agnatæ familiæ progenie, summi post Cæsarem in Imperio Rom. fastigij ac dignitatis heres, hinc duobus generis, altero Imperatore Invictissimo, altero Rege Potentissimo, inde Filio natu maximo IANO GVILIELMO in Ducatu Patrio vivo sibi successore, reliquis aut sacris infulis, aut victricibus armis effulgentibus; corpore adhæc non minus atque animo vivido vegetoq; hunc & ipse solemnitatis hujus magnificētissimę exoptatissimum diem inter luculētissima prosperæ fortunæ suæ argumenta connumerat. Et dubitabit adhuc HVNGARIA de sua, tanto undiq; novi Regis sui felicitatis splendore circumdata atq; circumfusa? dubitabit illa adhuc, nec sibi ipsisq; toto pectore, toto animo, tota mente exhilarata gratulabitur? imo vero nō dubitat, Rex Potentissime, & totum lætissimis acclamationibus aëra percellit. Festæ voces sunt, quascunq; audis; hilari vultus, quoscunq; intuēris: erecti arcus, stratæ floribus, fronde, veste viæ, accensis ignibus & luminibus collucentes vici, decurrens in armis juventus militaris, assidua explosorum tormentorum tonitrua, publici gaudii indicia sunt, quacumque ingrederis: affluentis undique gratulantium subditorum multitudinis concursu ferventes plateæ, gementes ædes, templorum deficientia spatia, communis lætitiæ signa sunt, quacunq; transis: fausta populi vota, felicia Procerum verba, piæ Sacerdotum preces exsultantis animi obtestationes sunt ad Altaria, ad quæ coronaris. Vnus omnium felicitatis publicæ sensus est, una omnium vox, una acclamatio; Hunc esse diem Hungaricæ tranquillitatis, concordiæ, pacis natalem: hunc esse diem perniciosissimarum discordiarum expulsorem, pestiferarum atque efferatissimarum conjurationum ac rebellionum exstirpatorem, hostium omnium exterminatorem: hunc esse diem omnis infelicitatis, cladium, vastationum, cædium, malorum denique omnium optatam dudum, at nunc exhibitam, ac repræsentatam divinitus finem: hunc esse diem, quo velut de integro condita HVNGARIA exemplo cunctis esse gentibus possit, beatissima regna esse, quorum tutelæ atq; imperio certus sit, atque jam designatus successor. Hujus diei celebritas, Rex Clementissime, mihi una cum aliis ad Majestatis Tuæ venerationem, suscipiendaque pro salute Tua vota properanti veniam spero impetrabit, Augustas aures Tuas ab illis gratulantis populi Tui vocif erationibus ad audiendam meam hominis exteri privatique sententiam paulisper avocanti.

Pro-

Proderit illa forsan nonnihil populo Tuo: certe ab ea mente, atque a devotissimo Majestati Tuæ & Augustissimis Parentibus animo proficiscetur. Plurima ego priscæ antiquitatis monumenta pervolvi: seculorum omnium historias cognovi, temporum nostrorum casus partim ipse vidi, partim ab aliis auditu, lectuve accepi. Nec fugiunt me, quæ de rerumpublicarum formis ac vario regimine, de Principum electione, successioneve, præstantissimi eruditissimique Philosophi disseruerunt, atq. disputaverunt. Verum omnia accurate examinanti, expendentiq; duo mihi a plerisq; eorũ aut non animadversa, aut dissimulata, aut non pro merito atq; argumenti pondere videntur fuisse considerata. Etenim primum ita ferme ab omnibus hoc argumentum tractatum est, ac si in Platonis viveremus republica, nec in hac vita vitia virtutibus præpollerent, atque dominarentur. Talis quippe ab illis quæsita proposita que respublica est, qualis a Stoïcis Sapiens, à Rhetoribus Orator. Ideis perstricti Platonicis non videre, quærendum non esse, quod inveniri nequeat. Deinde nec illud viderunt, varias esse ac diversas variarum gentium naturas, ingenia indoles, mores, situs, commoda, & instituta: ideoque non perite satis, certe ab omni vitæ usu atq, ratione alienissime, easdem omnibus leges, unamque regiminis formam, quasi perfectissimam, præscripserunt. Illiterata, rustica, & simplex agricolarum natio soli cæli que prius ingenium explorare solet; ac pro cujusque agri indole, ac viribus, hunc pecori pascendo, illum sylvæ alendæ, alium frugibus ferendis destinat. Iam vero nec hic sine delectu quocunq; semine conseritur. Illa in unumquemque semina sparguntur, quibuscum & natura soli, & anni tempora, & aëris ac cæli habitus amice conspirant.

Hic segetes, illic veniunt felicius uvæ:
Arborei fœtus alibi, atque injussa virescunt
Gramina.

Par animorum, par populorum, par regnorum & rerumpublicarum ratio est. *Serviat*, inquiebat ille, *Suetus regibus Oriens*: & Cappadocia datam sibi quondam a Populo Rom. libertatem (cujus nominis amore multæ gentes tantum non insaniunt) libertatem, inquam, sibi concessam Cappadocia repudiavit, regiumq; imperium prætulit. Hinc prudentissimi Regum vel bello victas, vel matrimoniis acquisitas, vel hereditate relictas sibi gentes suis vivere moribus, suis uti legibus permiserunt. *Violenta nemo imperia continuit diu*: & vis naturæ rerum infertur, quum varii populi sub unum fieri moderamen rediguntur. Sic Patria mea superiore seculo fida, & obtemperantissi-

ma Carolo, Philippi frena excussit. Sic olim Germania Arminio Duce Romanas leges, & indictos juri dicundo conventus atroci trium legionum cæde rejecit. Ergo quæ singulis populis potissimum conveniat, quæq; maxime conducat imperii forma dispicere, suprema reipublicas ordinantibus lex esse debet. Non enim trabea Imperatoria, gemmis & auro gravis, aptum quibuslibet humeris amiculum est: minorem impedit, imbecilliorem premit. Dubitaverunt in initio, quum de formanda rep. sua cogitarent Batavi mei, an Venetorum sapientissimam, & longo seculorum tractu, atq; diuturnitate probatam imperii formam sequerentur. Sed prudenter a nonnullis usu rerum judicioq; præstantibus viris discussa hæc dubitatio est, non Italum Batavis ingenium esse afferentibus, non idem cælum, non eundem situm; & quæ alia id genus discrimina aliud reip. genus flagitabant. Post primi Caroli triste fatum mobilis Anglia reip. nomen & formam, spreto regio imperio, affectabat. Pro præconcepta libertate abjectius & turpius Cromwellio servivit, quam ante Regibus: atq; ita libertatis hujus imaginariæ affecta satietate, revocato ab exilio altero Carolo, regio se rursus regimini submisit. Fatendum est, nec quisquam puto adversabitur, nil libertate melius, nil optabilius. Sed & illud fatendum atq; concedendum est, libertatem etiam sub justo rege dari. Addamus & illud, quod non minus verum, & usu tritum est, perire libertatem libertate: quum scilicet amissa pulcherrima specie degenerat, vertitq; in licentiam. Sed & gentes sunt, quæ nec totam libertatem ferre possint, nec totam servitutem. Sunt, quæ servituti natæ videantur, ac damnatæ. Inter imperii formas, si in universum considerentur, nec diversa respiciantur singularum gentium ingenia, proximum Divino est Regium, & reliquorum omnium perfectissimum: unde & a Deo dati Reges dicuntur. *Pater*, *Pastor*, *Caput* [quæ ab imperii similitudine regibus dantur cognomina] ille unicus optimus in familia regenda, hic in grege: tertium in corpore dari plus unico non potest. Sed hominum vitia, fortunæ casus, rerum ac temporum vicissitudines, aliud sæpe imperii genus suadent, sæpe & imperant. Videndum igitur, ubi de republica deliberatur, quid illi cummaxime, cui consulitur, populo ex usu fiet. Hæc consilii publici norma esse debet, hæc finis. Expertus ego sum, Rex Potentissime, quum his nuperis calamitatibus gens nostra involuta esset, & conspiratis factionum partibus hinc libertatis multo sanguine partæ, & *ut accepta ita relinquenda*; inde boni publici, debitæque Arausionensi Principi in avitos honores dignitatesq; successionis speciosa nomina jactarentur, adeo exiguum eorum fuisse

nume-

numerum, quos patriæ libertatis acrior, quam ſuorum commodorum aut affectuũ agitaret cura, ut confuſus & indignabundus ſæpe exclamarim: *Ergo Libertas*, [ut Bruto quondam viſa virtus] *inane nomen es*. Ambitio, avaritia, partium ſtudia, inanis gloriæ cupido, ſub perſona publici commodi, libertatis, legum, privilegiorum, immunitatũ, conſuetudinũ, quæq; id genus plura ſunt, pulchre latent; Hac detracta, monſtroſa illorum vitiorum diritas detegitur, & apparet. Ergo ſapientiſſimum hoc fuit, imo vere ſacrum Auguſtiſſimi Patris Tui conſilium, quum Te, IOSEPHE, hereditarium Regem Hungariæ imponendum eſſe cenſuit, &, ut hoc titulo a Proceribus regni agnoſcereris, atq; coronareris, prudentia ſua, pietateq; pervicit. Perſpecta erant acutiſsimi ingenii, exactiſſimiq; judicii Principi gentis Hungaricæ ingenia mobilia, calida, vehementia: noverat eam levi momento cum propriis vitiis, tum fraudibus ac dolis exterorum concitatam in ſuam ipſius perniciem inconſulta ruere temeritate: quæ dein tam ſecundis, quam adverſis rebus verteret in furorem. Vt Pater Patriæ, ut bonus Paſtor, ut optimus Rex, ac tanti corporis Caput, excitandas ingenitas eorum virtutes, erigendam animi magnitudinem, fortitudinem inflammandam eſſe: vitia vero, quum exſtirpari omnino nequeant, ſalubri arte enervanda, &, ut tamdem vel emoriantur, vel deficiant, ſubtrahenda iis alimenta judicabat. Credo ego, quum in ſacrarium mentis ſuæ ſecederet Pientiſſimus Imperator, eum, quem in rebus arduis conſulere ſemper ſolet, adhibuiſſe advocatum Deũ, & hoc auctore ſalutare illud Hungariæ conſilium cepiſſe. Hactenus illa ita reges ſuos elegit, ut hæc ei eligendi libertas ſæpe verterit in exitium. Benigniſſimus Cæſar ipſe ſe ampliſſimo graviſſimorum bellorum fructu ſpolians Filium, & cum volente Deo per Filium poſteros, certos Hungariæ reges nunc dat in perpetuam, ſi ſua bona norit, felicitatem, & ſalutem. Huc ades, amica HVNGARIA, huc ades. Audi, & agnoſce Cæſarei conſilii beneficium: aut, ſi needum intelligis, age revolve mecum annales Tuos. Explica vitam S. Stephani, qui Te primus ab immani Scytharum feritate ad meliorem vitam, veriq;, quod ſummum beneficium fuit, Numinis cognitionem ab idolorum gentilium cultu traduxit. Quem invenis ſucceſſorem? Quid eligendi libera poteſtas Tibi attulit commodi? quem ille ſibi deſtinarat ſucceſſorem rejeciſti, & alio ſuffecto feliciſſimum ſub illo Rege ſtatum Tuum evertiſti. Civilia bella, cædes, ſtrages, vaſtationes, incendia, libertatis illius Tuæ fuere fructus. Sic inter Petrum & Abam variatum regnum eſt. Sic & Andreas ſucceſſit. Quid huic illa Tua libertas præſtitit, quum filium Salomonem vivo ſe

coronari cuperet? quid, nisi fraterna bella, ipsius cædem, repetitam filii fugam, & tandem in exilio mortem? Quis ille iterum sub Stephano tertio fratrum furor? quanta contra ea intestina quies, & felicitas temporum a Bela tertio continua liberorum fratrumve successione adusque Carolum primum? quanta rursus cladium & miseriarum tela, quum tribus uno tempore libera illa Tua electione creatis regibus lacerata, vastataq; Venceslaum tædio Tuæ inconstantiæ dissensionumque civilium, relicto regno in Bojohæmiam reverti, Othonem Bavarum captum spoliatumq; imperio in exilium pelli videres? Vix vires pristinas sub Carolo, filioq; ejus Ludovico receperas; repullulat iterum inquietis hujus libertatis pestilens propago discordia, & ab Italia Rex petitur, ut in ipsa mox arce Budæ jugularetur: ut Ludovici tam bene de Te meriti vidua obvoluto capite in flumen præcipitaretur: ut Regina filia vinculis, carcere, contumeliis violaretur: ut procerum sanguine regnum maderet: ut hosti Turcæ via in Tua viscera aperiretur, & futurarũ cladiũ jacerentur fundamẽta. Et haud diu post, ab excessu Alberti nova rursus dissidia, duoque reges Ladislai; & horum alter posthumus, & in ipsis cunis fugitivus. Poteras sub Matthia Corvino gloriari, florentius Te ac validius in Europa regnum nullum esse. Bojohæmia, Lusatia, Moravia, Silesia, Austria, Stiria, Carinthia, Transylvania, Bosnia, Moldavia, Valachia, Croatia, Dalmatia, imperata faciebant. Vbi jam illę provinciæ, HVNGARIA, a Matthia Tibi relictæ? quis abstulit? quis eripuit? Illa, illa Tua eligendi libertas Regis, quæ Tibi postpaullo Te ipsam eripuit, id est, Budam caput regni, & firmissima, quibus Te tuebare, propugnacula. Tanti Tibi constitere diversa Tuorum studia, quum infeliciter amisso rege Ludovico inter Ioannem Scepusium, Scepusiique filium, & Regem Ferdinandum fluctuares. Fovit hic infelicis regni reliquias: & a succedentibus posteris, quã potuisti, parte servata es. Quid autem pro hac cura, quid pro hac benignitate, quid pro salute Tua, & anima jam fugiente retenta, retulisti gratiarum? Sed nec infelicitati Tuæ infanda paucorum de Tuis scelera adscribenda sunt, & hæc ego hiantia fœde vulnera silentii malo velo obtegere, atq; obligare, dum clementia ea persanet Optimi Cæsaris LEOPOLDI, & ipsarum vestigia cicatricum fortuna deleat Orientis vivifico splendore Regis IOSEPHI. Iam tota Tua es, Tuusq; Rex omnium illorum regnorũ ac provinciarum, atq; etiam plurium, quam amisisti, futurus heres est, futurus & Imperii. Et eo quidem felicior Tu mihi videre, quam gentes ceteræ, quod quum illæ de futurorum regum moribus sollicitæ sint, & incertæ, Tu certa possis esse de

Tuo.

Tuorum Clementia, Bonitate, Iustitia, Prudentia, Fortitudine, Temperantia; & quæ virtutum omnium summa est, in Deum Pietate. Ingenitæ illæ Genti AVSTRIACÆ virtutes sunt, & si ad usque RVDOLPHI Habspurgici conditoris tempora recurras, & in omnium AVSTRIACORVM Principum mores inquiras, qui ab hisce virtutibus defeciverit, aut unum invenies, aut neminem. At hoc invenies, eodem, quo Tu, fato jactatam; iisdem, quibus Tu, discordiarum malis atque cladibus vexatam, afflictamque fuisse GERMANIAM, vbi ab AVGVSTA familia desciscens alios sibi Imperatores quæsivit, libertatique eligendi nimium tribuens ipsa sibi malum peperit. Sic inter Adolphum illam Nassavium, & Albertum Rudolphi filium; sic inter Alberti filium Fridericum, & Ludovicum Bavarum distractam per plures annos omni miseriarũ genere nox.æ libertatis pœnas dedisse: Vbi vero ad AVSTRIACOS rediit, atque his Imperium reddidit, compositum magis Germaniæ statum deprehendes, nec ullis civilibus bellis turbatum; nisi si civile nominari placet, quum subditi ad officium revocantur. Vin' ulterius, & ad prima Rom. Imperii initia respicere, & ad illum Principem, qui sapientia prudentiaque regendi AVGVSTI nomen primus meruit? gratulaberis & AVGVSTO LEOPOLDO, non Tibi tantum, Tuisque, quod arcana quadam earundem virtutum inspiratione idem consilium ceperit. Quum enim Octavius in libera rep. natus delatum sibi post bella civilia Imperium Senatui P.Q.R. reddere, pristinamque libertatem reducere sæpius cogitaret, agitaretque; advertit animum sapientissimus Imperator, rem fortassis facturum se multis gratam, sed omnibus perniciosam. Neque enim jam ferre amplius libertatem P.R. poterat: imo nec salvus esse, nisi unius præsidis nutu, quasi anima, & mente regeretur. Ergo, ut ne deinde in idem, e quo vix sub ipso emerserat, civilium dissensionum barathrum revolveretur, quum mascula prole careret, successorem sibi nepotum adoptionibus quæsivit, deinceps & privigni. Ita cautus ille, & prudens Princeps, quid in illa in eligendo incerta animorum varietate periculi, quid in certo ac hæreditario successore concordiæ ac salutis esset, rectissime æstimavit. Probavit hujusce salubritatem consilii ipse eventus rerum. Extincta enim in Nerone Iulia familia, quid Imperium Romanum nisi præda fuit validioris? Horret animus, ac refugit ea tempora cuncta recensere, quibus divulsum, discerptumque, tandem periit. Invenies tamen & in his in utramque partem exempla, quibus instruare. Neque enim frustra historiæ scribuntur, leguntur que: sed ut inde exempla petantur ad imitationem; de præteritis facta conjectura, quia futura

tura in incerto sunt. Invenies igitur vivo adhuc Nerone lectum probatumque a Senatu Galbam: *qui major privato visus, dum privatus fuit, & omnium consensu capax Imperii, nisi imperasset*. Invenies contra Vespasianum Patrem, qui vitam privatam minus laudabilem Princeps in melius translulit. Invenies successorem Titum filium, quo nemo melior; (quem delicias suas orbis terrarum appellavit;) & ipsum minus secunda ante Imperium fama. Invenies adscitum ab Optimo, & oculatissimo Imperatore Trajano Hadrianum, hominem tam vario ingenio, ut virtutes an vitia in eo præpolluerint, incertum sit. Et ex his, HUNGARIA, atque innumeris aliis discere poteris, nec illius, qui legitur, nec illius, qui hereditario jure succedit, ita cognitam esse posse, ac perspectam indolem, ut non mutetur honoribus: certissimam autem quietem ab Hereditario certoque successore: contra, ab electione indubias discordias contentionesque civiles, & hinc interneciva bella in resp. & Imperia derivari. Quid opus est per sacram, & antiquissimam Pop. Iudaici sub Iudicibus, & Regibus ire historiam? quid Assyriorum, Medorum, Græcorum annales evolvere, ut hodierna Tua felicitas probetur! Age, intuere tantum, si vicinos Polonos refugis, hostem Tuum: & incultum illum, ferumq; atque ab omni eruditionis elegantia alienissimum barbarum solo naturæ ductu, & humanæ rationis informatione multo Te fuisse sapientiorem agnoscere cogêris. Nonne illi unica successoris Imperij cura? nonne in sævo illo, & solemni fratricidio mora interponitur, donec heres sit natus familiæ Othomannicæ propagator? Quod vero regnum nunc tempore diuturnius; quod hactenus provinciarum numero amplius; quod incrementis assiduis auctius: quod civilibus bellis minus contaminatum, atque collabefactatum? Evertit illa familia tot regna, tot Imperia: quibus artibus, nisi successoris certitudine, & obedientia subditorum? Utere & Tu, HUNGARIA, his artibus; & invalesces, vigebis, florebis. Habes eccam fortunæ melioris prædem, fortunam novi Regis Tui IOSEPHI; nec fortunam modo tanti Principis, sed & pulcherrimam indolem. Elucet in tanta ætatis teneritudine admirabilis Pietas a Pientissimo Patre ingenita, & e Sanctissimæ Matris uberibus hausta; elucet singularis clementia, atque benignitas, & quædam quasi blandiens dulcedo morum, quæ omnes ad se allicit, sibique conciliat. Elucet in hac tanta morum suavitate digna Imperio majestas; scintillat igneus ex oculis ingenii vigor; exserit in omni se actione eximia animi magnitudo; apparet in cognoscendis, combibendisque scientiis eximium acumen, & in perceptis retinendis præclara ac tenacissima memoria: agnoscitur in omni sermone

præ-

præstantis judicii pondus: & ad hæc animi bona accedit & illud ornamentum corporis, venustas dignitasque formæ Imperatoriæ. Lætare igitur, HVNGARIA: lætare, & exsulta, sacrum hoc cæli nacta depositum. Age Deo ter Opt. Max. age LEOPOLDO Imperatori gratias gratissimas: præsentisque, & futuræ felicitatis utrique debitrix, dic & Augustissimo Patri FELICITER, & Augusto Filio, quem non solus Pater, sed ipse quoque futurorum providus Deus REGEM Tibi HEREDITARIVM dedit, atque commendavit.

